

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA

DE

**HÆMORRHAGIA
VIARVM VRINARIARVM**

QVAM

DIVINIS AVSPICIIS

PRÆSIDE

DN. FRIDERICO HOFFMANNO

ORDINIS MEDICI SENIORE

PRO DOCTORIS GRADV

SVMMSIQVE IN MEDICINA PRIVILEGIIS RITE
OBTINENDIS

Ad d. Septembris A. AE. C. MDCCXXX,

Publicæ eruditorum disquisitioni exhibebit

M. GODOFREDVS HEINSIVS

IÜTROBOCENSIS SAXO.

HALAE MAGDEBVRGICAE

Typis JOH. CHRISTIANI HILLIGERI. Acad. Typogr.

DESSERTATIO IN ACADEMIA MEDICA

DE

HEMORRHOIDALIA

VIARUM URINARIARUM

DESSERTATIO IN ACADEMIA

HEMORRHOIDALIA VIARUM

URINARIARUM

DR. FRIDERICI HOFFMANNI

DE DR. MEDICI SENIORIS

PRO DOCTORIS GRADU

IN ACADEMIA MEDICA

GIENENSIS

IN ACADEMIA

DESSERTATIO

HEMORRHOIDALIA VIARUM

URINARIARUM

DESSERTATIO

HEMORRHOIDALIA VIARUM

URINARIARUM

DR. JOH. CHRISTIANI HILGERTI

DISSERTATIO INAUGVRALIS
DE
HÆMORRHAGIA VIARVM
VRINARIARVM.

PROOEMIUM.

QVemadmodum sanguis ,
si moderato & æquabili mo-
tu circumit, vitæ & integri-
tatis omnium in corpore
functionum; sic etiam mul-
torum & gravium morbo-
rum, imo ipsius mortis causa & fons est, quan-
do non tam copia vel temperie, quam motu
& loco peccat. Nam si justo celerius move-
tur, oritur febris; si vicissim penitus immotus
subsistit, putrida fit partis corruptio; si vasolum

A 2

arveis

alveis elapsus, abit in putredinem & purulentam materiam, unde hecticæ febres aliique truculenti morbi proficiscuntur; quando majori copia ac impetu ex uno loco transfertur in alterum atque inæqualiter movetur, dolores, inflammationes & periculosa sæpe fiunt hæmorrhagiæ. Qua de causa præcipuum, imo fere princeps, medentum opus atque intentio esse debet, ut sanguinis & fluidorum motum in quovis morbo probe attendant, observent, eumque exorbitantem, in ordinem redigant. Habet hoc quam maxime locum in nimis sanguinis profusionibus. Hæ enim si moderate & per naturæ convenientia loca fiunt, uti salutare sunt & in magnum sanitatis vergunt commodum, ita, si per aliena & naturæ insueta succedunt emissaria, per pulmones forte, per ventriculum & intestina tenuia, nec non per renes & vesicam, atroces & sæpe mortiferas passiones concitant. Exemplo jam nobis erit hæmorrhagia, quæ fit per vias urinarias, & qua sanguis mediante urina per vesicam & urethram excernitur. Hanc in specimine inaugurali hoc ita excutere animus est, ut doceamus, a quibus causis variis proveniat, quæ gravia post se relinquat symptomata & qui-

& quibus remediis tum præcaveri, tum sanari possit. Cui utilissimo labori ut gratiam suam & vires nobis divinum ac præpotens Numen addat atque largiatur, est, quod demissa prece efflagitamus!

§. I.

ANequam in ulteriorem hujus argumenti disquisitionem & meditationem descendamus, primo omnium pretium erit operæ, certa & & vera suppeditare indicia, quibus an sanguis cum urina miæctus sit, nec ne, dignoscere, adeoque miæctionem cruentam, a non cruenta, discernere possimus. Si in majori copia, ut interdum accidit, ad libram & ultra, sanguis sincerus, vel sine, vel cum pauca urina miæctus, prodit per meatum urinarium, res nullo eget discrimine. Si vero cruor urinae fuerit admixtus parcius, tunc paulo curatori opus est serutinio. Sæpe enim mingitur lotium coloris sanguinei, sæpe etiam deponit sedimentum non aliter ac sanguis solet, nullo tamen præsentente sanguine. Sæpius etiam bruni vel nigrescentis coloris urina emititur, ut nulli suspicio sanguinis, qui tamen mixtus est, in sensus & mentem incurrat. Quare haud raro fit, ut Medici in diagnosi hujus mali admodum fallantur. Nam observatorum frequenti detectum est industria, & experientia quoque confirmatur, quod urinae intense rubro sanguineo colore tinctæ, immo nigrescentes, appareant, sine ulla sanguinis mixtura. Relatum hoc legimus a FORESTO *Libr. XV. Obser-*

uation. pag. 305. in M. N. C. Dec. II. Cas. VI. Obs. 8.
 in SCHENCKIO *Lib. III. Obs. 558.* Atque etiam id
 non raro accidit in hypochondriacis, cachecticis nec
 non scorbuticis.

§. II.

Suggerenda igitur sunt certa indicia, e quibus
 hoc tam multiplex discrimen perspiciendum, eumque
 in finem tenenda hæc. Si rubedo sanguini æmula a
 particulis sulphureis, mixtura salium, præsertim alca-
 linæ indolis, exaltatis proficiscitur, tunc quamprimum
 emissa fuit, clara & perspicua apparet, sedimentum
 vero incarnati & cinnabarini coloris est; quod ta-
 men, sufficienti calore admoto, mox in supernatantem
 liquorem se recipit, ut clara rursus & perspicua
 ut antea appareat. Contra vero quum urina rubet a
 sanguine, tunc opaca & crassiuscula sine perspicuitate
 mingitur, sedimentum vero est grumosum, ex ru-
 bro nigricans, idque non dissolvitur, aut rursus ab
 urina absorbetur. Deinde si lotii rubedo est a san-
 guine, linteum per quod colatur, tingit rubore, quod
 non fit, quando est a salibus color exaltatus. Quan-
 do porro urina est crassa, turbida, bruni & nigrescentis
 coloris, qualis non raro a sanguine diutius moram
 necente in vesica & corrupto redditur, tum, ut a ma-
 teria viscida, biliosa, adusta, scorbutica, tartarea di-
 scernatur, sedimentum lento calore est exsiccandum,
 siccatum carbonibus vivis injiciendum, & observan-
 dum, utrum odor exfurgat urinosus foetidus, an vero
 empyreumaticus volatilis, qualis a sanguine exsiccato
 & cornu cervi alias exspirat. Si prius accidit & præ-
 terea

terea quæ post cremationem remanet materia salinæ fixæ terrestris rudioris indolis est, non a sanguine si posteriorius, & cineres teneriores remanent ac subtiliores, utique a sanguine esse, concludendum.

§. III.

Multum quoque scire refert, discrimen: unde proflexerit cum urina emissus sanguis. Etenim plures dantur viæ, quæ urinæ secernendæ & excernendæ inserviunt, renes, uretheres, vesica, urethra, per quam etiam seminalis liquor emittitur. Quod si autem sincerus sanguis largius & sine dolore mingitur, magnaue grumorum copia in fundum secedit, exnum substantia sanguineo-vasculosa eum prodiisse nullum est dubium. Vbi vero parcior quantitas sanguinis obscuri, nigricantis coloris, cum, vel sine materia purulenta, maxime si cum dolore, ardore in inguine, sub mictione, vel post eam redditur, tunc ex vesica, vel renibus læsis, aut exulceratis, prodiisse certum. De quo egregium est HIPPOCRATIS *Scet. IV. Aphorism. 78.* testimonium: *Quicumque, inquietis, repente ac confertim sanguinem mingunt, hæc ruptæ a renibus vene significatio fit.* Necnon *Aphorism. 75.* si sanguis *Opus cum urina redditur, exulcerata vesicæ aut renum significationem præbet.* Quando porro ex uretheribus, a calculo magno vel aspero læsis, sanguinis quippiam cum urina miscetur, dolor circa lumbos & ilia acutus, difficilis & sabulosa mictio, aliaque calculi in uretheribus hærentis signa id manifestant. Propter læsa a calculo vesicæ ejusque tunicarum sanguinea vascula, si excernitur quippiam cruoris, non modo
cum

cum summo dolore & prævia obstructione quandoque urina prodit, sed & grumi interdum cum moleculis crassioribus sabulosis firmiter compacti una cum ea emittuntur, quod etiam interdum accidit, si calculus in rene firmiter impactus eum sauciat.

§. IV.

Datur vero adhuc alia mictionis cruentæ species, cujus tamen raro mentio fit a scriptoribus medicis, quæ videlicet ex ipsis vasis vesicæ, vel potius ipsius sphincteris contingit, quando nimium hiant & a sanguine distenta aperta fuerunt. De hac mictionis cruentæ specie notatu dignum est CÆLII AURELIANI *Lia. IV. tardar passionum cap. IV. effarum* ita habens: *silent, sicut in podice, vel feminarum sinu, aut matricis collo, etiam in vesica, hæmorrhoides generari, quæ fluorem sanguinis præstant, quibusdam intervallis varietum. Quod oportet apprehendere prudentem, cum non coærvata primo fuerit effusio, sed augmentis quibusdam promota, interjectis deflectionibus, ac retento sanguine dolore circa pubem, siquidem aliquando inflata ac tumentes hæmorrhoides difficultatem vel abstinentiam faciunt mictus, dysuriam Græcis vocatam, vel ischuriam.* ARCHIGENES vero dicebat, ut statis periodis menses & hæmorrhoides, ita & certis vicissitudinibus interdum plethora se effundit per renes & vesicam. Cui merito addendum HEVRNII *Comment. in aphorism. HIPPOCRATIS 78. de signis discriminis loci præceptum: sanguis qui a musculo vesicæ emingitur, non exacte permiscetur urinx, sed in fundo depositus grumescit, quin hic grumus, qui interdum citra urinam excidit, dolorem circa vesicæ muscolum consisten-*

tem

rem facit; a rene vero qui mingitur sanguis, & copiosus est, & urinae exacte miscetur, videturque tota urinae consistentia nihil aliud esse, quam tenuis ac dilutus sanguis; mox tamen sedes liquidus minimeque concretus & rubicundus.

§. V.

Neque etiam confundi debet sanguinis mictio cum gonorrhœa sive feminis fluxu sanguineolento. Non enim adeo est insolens, ut in iis, qui gonorrhœa laborant virulenta, ex glandulis prostaticis valde relaxatis, ob majorem lymphæ, vel feri affluxum, non modo seminalis liquor, sed & serum mucidum, arenulis etiam refertum, interdum quoque per intervalla plane sanguis, ex apertis vasorum osculis per urethram citra urinæ fluxum emittatur.

§. VI.

Neque porro confundere, sed probe dignoscere oportet a sanguinis mictu, illum sanguinis effluxum, qui fit per membri virilis integumenta. Nos aliquot memoria tenemus exempla, ubi certis periodis in viris ex ipso pene fluxit sanguis per aliquot hebdomades purus, satis largiter, præcedente tenfivo quodam in inguine ac femoribus dolore. Collegit etiam ejusmodi exempla STALPART *van der WIEL*, *Cent. I. Obs. LXXX.* Sed tum sanguis non prodit urinæ mixtus, sed stillat seorsim guttatim, ex ramo vasorum hæmorrhoidalium exteriorum qui ad pudenda excurrit.

§. VII.

Deinceps tenendum discrimen mictionis cruentæ criticæ & salutaris, a minus tali & morbosa. Illa

B

quippe

quippe fit frequentissime per renes magna in copia, rarius & in minori quantitate per sphincterem vesicæ, citra dolorem & magnum incommodum & redit etiam certis periodis. Contingit hoc maxime per translationem, sive quæ Græcis dicitur metastasin, excernendi sanguinis per menses, aut hæmorrhoides, iis vel cessantibus, vel obstructis, aut suppressis. Vidimus nos talem criticam mictionem liberaliorem, in viris, sanguine abundantibus, sive plethoricis, juvenilibus, vel etiam senilis ætatis, suppresso, vel etiam penitus cessante hæmorrhoidali fluxu, aut consueta ommissa sanguinis missione, periculi tamen prorsus expertem. Vidimus quoque in feminis octogenariis, vegetis & laute adhuc viventibus, præsertim si cessantibus mensibus sanguinis missio vel fuerit neglecta, aut plane omissa.

§. IIX.

Præterea non semel, sed aliquoties notavimus in senibus, deficiente fluxu hæmorrhoidali, item in viris ætatis consistentis hæmorrhoidibus cæcis & tumentibus si adflucti fuerint, a motu corporis & animi fortiori, sanguinis portionem non exiguam, bruno colore instar decocti caffèæ tincti, citra urinæ difficultatem cum mictu produisse; qui procul omni dubio ex vasis vesicæ sanguineis circa sphincterem ejus tumentibus & apertis profectus fuit. Venæ enim hæmorrhoidales externæ quæ alias facile tument, & cæcæ dicuntur, communicant cum vesica & ramos etiam ad eam spargunt; minime vero, ut nonnullorum fert opinio, de internis id putandum, quorum

rum

rum ramos ad vesicam excurrentes Anatomicus huc usque vidit nullus.

§. IX.

Contingit vero hæc sanguinis excretio, ex aliis sanguineis suppressis, hæmorrhoidalibus potissimum, per renes, dum videlicet sanguis accumulatus & per arteriam mesaraicam inferiorem ad tunicas intestini recti adductus, ibi cum exitum non invenit, quasi regurgitat ad truncum arteriæ magnæ, sive potius majori copia ibi colligitur, & ad vasa renum arteriosa, quæ & copia, & magnitudine venas emulgentis superant, per ductus urinarios delatus, orificia eorum nimis distendendo & aperiendo, ad tubulos urinarios, qui cum arteriolarum finibus connexi sunt, & per hos tandem ad uretheres & vesicam transit. Atque adeo in tali casu nec anastomosis, nec diæresis, nec diapedesis, tantopere ab autoribus decantata, locum obtinent.

§. X.

Vesica vero excretioni etiam sanguinis obnoxia est, quia valde difficilis est, ob perpendicularem & valde demissum situm, sanguinis per venas ex ipsa regressus. Quo fit, ut sub hæmorrhoidibus externis tumulentibus, vel internis obstructis, in plethoricis præfertim, accumulatus & ibi stagnans sanguis, præter naturam orificia vasorum capillarum ipsius vesicæ, vel magis sphincteris, aperiat atque perumpat.

§. XI.

Maxime omnium vero fluxus hæmorrhoidalis suppressus, vel ex quacunque alia causa cessans, causam

sam mictionis cruentæ, maxime illius quæ fit per re-
nes, subministrat. Notatu dignum hanc in rem est e-
xemplum, cujus meminit HERCVLES SAXONIA
lib. III. cap. IV. nobilem Batavum, per quinque annos,
ex intervallo, multum sanguinis sponte & subito ante
urinam ex urethra emississe, fluxu laborantem, hæmor-
rhoidum suppresso. ROLFINCKIVS quoque *Dissert.*
anatom. Lib. V. cap. 26. aliam historiam refert: *Illustris*
vir, scribit, *hæmorrhoidali fluxui assuetus, eo suppresso, in-*
cidit in mictionem cruentam, multarum septimanarum spa-
zio durantem, quæ evanuit hæmorrhoidibus apparentibus, le-
vi fluxu & parco satis, ita, ut vix anitergia tingeret. Ne-
que minus REISELIVS *epistola LXIV.* calum memo-
rabilem enarrat, de pastore quodam, ob hæmorrhoi-
dum a triennio suppressionem, magnam anguinis
crassi & sinceri, sine urinarum aquis, cum impetu pro-
manantem & matulam replentem quantitatem, excer-
nente, qui tamen per totam vitam nihil sanguinis e
vena miserat. Cum vero hic eundem paroxysmum
ter stato circuitu expertus fuisset, secesserunt tandem
naturales & limpidæ urinæ. Postquam autem Medi-
ci consilio vino usus fuerat paulo largius, & diebus
aliquot continuatis pilulis ex aloë, succo cichorii im-
prægnata & extracto trochiscorum alhandulæ, hæ-
morrhoides ei fluxerunt & malum cessavit.

§. XII.

Vtut vero omnis motus corporis fortior in ple-
thoricis facile ad hæmorrhagicas excretiones susci-
tandas ansam præbet; speciatim tamen ad mictionem
cruentam nulla ipsius species majorem vim habet e-
quita-

quitatione. Possemus ejus exempla plura afferre, quæ etiam passim apud auctores reperiunda. Sic RIVERIUS *Centur II. obs. 13.* memorat de quinquagenario, qui quoties equitationi peregrinationis causa sese commisit, urinas sanguinolentas reddidit. HOLLERIVS quoque *in Aphorism. 78. Sect. IV. Hippocrat.* inquit: *Sunt nonnulli, qui si durius equitent aut sese exerceant immoderatus, ex calefactis renibus, sanguinem mejuunt.* Et paulo post: *arbitramur, ait, sanguinolentam urinam & turbidam reddi ab hoc Reverendissimo Episcopo propter dilatationem factam tum in cavitatibus renum, tum in vasis urinarius, propter intensam caliditatem, a motu violento primo generatam, dum curru, salebroso itinere concuteretur, præcipue circa dorsi regionem: deinde succedente ingenti calore, dum cum veste pellicea sub sole ardente montem ascenderet. Ex his igitur omnibus tantus calor circa partes renum fuit excitatus, ut ob nimium dilatationem, urina sanguinolenta excreta fuerit.* Et inde est, quod nunc quoque quotiescunque fatigatur & corpus exercet in idem symptoma incidat, turbide scilicet sanguinolentæ urinae. Ratio vero, quare equitatio, cujus alias in præcavendis & etiam sanandis chronicis affectionibus magna vis & efficacia est, ad hæmorrhagiam renum & vesicæ plurimum disponat, inde petenda venit, quod propter compressionem venarum in femoribus, in perinæo etiam & ano, sanguinis recursus multum retardetur. Hinc copia sanguinis major fit & increscit in arteriis, motusque sanguinis in superioribus partibus augetur & intensior fit præsertim circa lumbos, per motum succusflorium. Sic facto citiori sanguinis affluxu, emulgentes tandem arteriæ quam facile aperiuntur.

Recte enim scribit MALPHIGIVS tractatu de renibus: *In nostro corpore, præter pulmones, non alia est pars, quæ exundantis sanguinis injuriis magis subjiciatur, quam renes*

§. XIII.

Deinceps sanguinæ mictionis, sed magis priori infestæ & periculosæ, causam non infrequenter calculus intra renem delitescens subministrat. Multa enim hujus succurrunt exempla, & tale quoque habet HORSTIVS *Lib. IV. Observ. 37.* ubi sine omni lumborum dolore, calculosi, præsertim qui sanguine plus justo abundant & corpus vehementer motu exercent, sanguineam emittunt urinam. Quomodo vero hoc fiat, vero videtur simillimum, quod calculus mole major ac figura asper, sine dolore quidem intra renes diu delitescere possit, nihilominus haud levem compaggi renum vasculosæ labem suo affricu ac compressione inducat, eorum quoque functionem naturalem lædat & sic ansam erumpendi sanguini præbeat. Scilicet quando calculus mole & pondere suo ramos venæ emulgentis comprimit, liberiorem sanguinis transitum per has impediendo, efficit, ut per arteriolas emulgentes adductus, nimia copia & impetu earum tenues & capillares ramulos, qui ultimo terminantur in tubulos urinarios, valde distendat & tandem viam sibi faciat in eos, qui secundum naturam tantum urinam vehunt, eosdemque subeat ac in urinam transcat. Id quod longe adhuc magis fit, quando in dispositione ad calculum, varii generis remedia, quæ urinam & calculum pellunt, commendantur & applicantur, ut quidem communis & pessima est consuetudo,

tudo, præsertim si calidiora fuerint, ex terebinthina, succino vel junipero parata. Fit etiam tali in casu, ut calculus in renalibus tubulis incarceratus, arrosione, & excoriatione dilacerando minima renum vascula, sive siphunculos, exulcerationem efficiant. Quæ facta, pus cum sanguine per uretheres in vesicam instillat, & sic mictum valde dolorificum exeunte puris & sanguinis corrupti cum urina portione, producit. Id quod tamen etiam quandoque fieri potest, quanquam rarius, ab uretheris per calculum exulceratione.

§. XIV.

Mictionis quoque cruentæ, copiosæ & valde accipitis species est, quando ex vesica, ab acriori præsertim ibi stagnante copioso sanguine, exulcerata, mucosa valde, ex parte purulenta & cruenta materia in ejusdem cavitatem descendit. Tum enim cum intenso ardore, intolerando dolore & difficultate urina redditur, simulque tremores & convulsivæ artuum, cum frigore & tremore stipatæ, motiones, sese jungunt. Vidit id aliquoties in gonorrhœa desperata & inveterata laborantibus D. PRÆSES acri simul & corrosiva materia e genitalibus profluente ac partes vicinas arrodente. Quæ labes interna ubi adest, ac renum, vel etiam vesicæ substantia simul corrupta est, & purulenta ac putrida materia copiose scedit, urinæ exeunt furfuraceæ, & parvæ carunculæ, aut corpora, capillos, vel vermiculos æmulantia, in urina conspiciuntur, quæ a vesica nequaquam possunt abscedere, hæc enim resolvi nequit in ejusmodi filamenta, sed

sed a contenta mucosa, vel in renibus, vel in vesica, materia, concrefcunt in ejusmodi figuram & consistentiam.

§. XV.

Accedit aliud cruentæ mictionis genus, a causa videlicet externa, contusione lapsu in terram, elevatione onerum & percussione producta. Hæc quidem in vita civili & praxi sæpius occurrit, causam tamen ipsius reddere non tam promptum ac obvium est. Quod si enim vasorum in renibus ruptio, vel continui solutio, causa foret, non tam subito, uti tamen fit, per venæsectionem & sanguinem dissolventia posset sanari. Nos potius modum ita concipiendum esse censemus, quod a contusione & contorsione vasorum, imprimis sanguineorum, & ibi stagnante sanguine, ejus circulatio per has partes læsas impediatur; hinc crescere imperum & copiam sanguinis in vasis internis, atque hæc nimium inde, præsertim in plethoricis, distenta, ut sanguis locum mutet ac effluat facere. Tale quid enim commode maxime fit in renibus, si ibi facta fuit percussio. Vnde sunt inter exempla, ubi etiam a subluxatione vertebrarum cruenta insecuta fuit mictio. Quin sicuti ex tibia amputata dysenteriam HILDANVS *Centur. II. Obs. 10.* sic etiam & nos observavimus, ex osse tibiæ fracto, urinam cruentam redditam fuisse. Ut adeo facile concipiendum sit, a contusione venarum & sanguine sic stagnante fieri posse ejusdem per urethram stillicidium.

§. XVI.

A torminibus atrocibus ventris, item a sumtis acrio-

acrioribus purgantibus, nec non a diureticis acrioribus, ut cantharidibus, urinam reddi posse cruentam, experientia est confirmatum. Debetur autem hoc symptoma spasticis venarum stricturis, quibus liber sanguinis circulus interceptur. Vnde ex facili jamjam ratio reddenda, quare morbillis, & variolis imprimis malignis, funestus ejusmodi affectus interdum associetur. Prostant quidem observationes apud auctores, quod a vesicatoriis quæ habent cantharides, externe applicatis, cruenta fuerit mictio exorta; interim nos fatemur candide, nobis nunquam tale quid visum vel observatum esse, ut haud injuria hanc operationem in dubium vocare liceat, ac forsitan longe ab alia causa in morbo sub applicatione vesicatoriorum hæc cruenta urina excreta fuisse possit.

§. XVII.

Omnis vero cruentus mictus est periculi non expers. Etenim licet etiam in principio salutaris, & critica, a palindrome facta ob mensium vel hæmorrhoidum suppressionem, visa fuerit; tamen quia non modo facile revertitur & vires exhaurit, sed & si error accidit, vel in diæta, aut si imprudenter stypticis tractata fuit; inflammatio ac corruptio facile ipsis renibus vel vesicæ induci potest, utique periculum alit. Incidit præterea & hoc frequentissime, quod grumus qui-

C

dam

dam sanguinis ex renibus descendentis in ea parte, ubi urether ductu obliquo inseritur vesicæ, impetus, valde infestam & difficulter sanabilem inducat ischuriam. Quandoque etiam congrumatur in vesicæ cavo sanguis, & sphincteri firmiter inhærens, implacabilem cum urinæ suppressione præbet dolorem, id quod etiam accidit, quando vasa sphincteris sanguinea, non secus, ac hæmorrhoides cœcæ, sanguine crasso admodum turgent.

§. XIIX.

Perpectis sic paulo penitus variis excretionis per urinam cruentæ causis & sedibus, prudentis nunc est Medici, tum ad avertendas præservative, tum ad tollendas in cura differentes has causas judicium in propinandis convenientibus remediis paulo exactius adhibere. Igitur, quando ex nimia sanguinis redundantia oritur, vel metuendus est affectus, sanguinis missione nihil tutius & præstabilius est, hac tamen observata cautela, ut ipso in paroxysmo in partibus superioribus, brachio videlicet, sanguis detrahatur & ejus mittendi copia ex virium & habitus corporis ratione æstimetur. Quodsi vero a consueto hæmorrhoidum fluxu suppresso insolita hæc evacuatio ortum traxerit, ad præsertionem tutius est venam pedis aperire. Idem tenendum est, quando in colica spasmodica & vehementibus ventris torminibus, ut interdum fit,

fit, urina cruenta mingitur, ob sanguinem stagnan-
tem & congestum circa intestinorum tunicas, exi-
tunaq; per venas hæmorrhoidales non invenientem.
Quin potius, quia hic affectus per certas etiam
periodos reverti solet, tempeſtiva venæſectione
ut ipſi occurramus, eo magis eſt neceſſarium.

§. XIX.

Si a vehemēti, cum, vel etiam ſine pletho-
ra, orgaſtica ſanguinis ebullitione & expansione,
qualis ſubinde a fortiore corporis, vel etiam animi
commotione, vini & calidorum ſanguinem nimis
mōventium remediorum abuſu accedere ſolet, ma-
lum hoc ortum ſuum habet, præter ſanguinis per
venam ſectam ſubtractionem, nitroſis & intelli-
num elatiſticum motum ſanguinis refrenantibus, ſi-
ve refrigerantibus, nihil certius & præſtabilius.
Hoc nomine depuratum nitrum, vel artiſciale,
ex ſpiritu nitri & ſale tartari conſectum, cum ter-
reis & abſorbentibus mixtum, vel in forma pul-
veris, vel etiam potui inditum, plurimum com-
mendamus. Cui pro vehiculo in hiſce caſibus
ſerum lactis dulce, & acidulum, aqua decocta
hordeacea, & ſola aqua pura fontana, vel ad di-
midiam partem cum Selterana, aut Tönnſtei-
nenſi mixta, decoctum cornu cervi & ſcorzone-
ræ, optime inſerviunt, vel etiam cereviſiæ, tenuio-
res, quibus tincturæ roſarum, ſorum bellidis

cum spiritu vitrioli, minime vero salis, cujus acrimonia volatilis pulmonibus & renibus infesta est, parata, sunt instillanda.

§. XX.

Quum alvi adstrictio, seu tardior fecum secessio, plurimum ad ingenerandum, imo ad fovendum & sustentandum hoc malum habeat momenti, partim quod oriundis inde flatibus & spasimis intestinorum æqualis sanguinis circulus & distributio impediatur, & ad unam, præsertim debiliorem partem, solito plus sanguis feratur, partim etiam, quod multa impura, acres, biliosa ex prima regione particula ad sanguinis & humorum massam adducantur; hinc, si quid aliud, ad illud avertendum ejusque recidivam præscindendam, certe alvi laxitas & subductio admodum proficua est ac necessaria. Id vero minime purgantibus, seu acrioribus stimulantibus, vel salibus copiose assumtis, multo minus aloeticis, & pilulis quas etiam refracta dosi aloë ingreditur, præstandum. His enim exacerbatur malum certissime. Lenientibus potius laxantibus & quæ simul roborante gaudent virtute, id exsequendum, inter quæ, ut in omni immodica & præternaturali sanguinis excretionem, rhabarbarina, imprimis cum passulis mixta, uti sunt passula Corinthiaca, solutione rhabarbari per blandam inspissata.

spiffationem laxativæ redditæ, vel pulvis rhabbari cum cremore tartari remixtus, nec non clysteres emollientes, ita etiam heic primas tenent:

§. XXI.

Ad vasa vero nimium in renibus diducta & aperta roboranda & leniter adstringenda, vel etiam si eorum substantia læsa fuerit, consolidanda, decocta, vel infusa, ex lenioribus vulnerariis & leniter constringentibus, uti sunt agrimonia, hædera terrestris, equisetum, herba millefolii cum summitatibus; virga aurea, radix consolidæ majoris, cum melle Prussico, renibus mirum amico, quodammodo dulcificata, opem ferunt laudatissimam.

§. XXII.

Si renum, uretherum, vel vesicæ, arrosio & exulceratio præfens est, ut sapius fit in continuo & diutius cum doloribus vexante malo, ad humorum acrimoniam contemperandam, præcipua medentis debet esse directa intentio, eaque neglecta, nullum doloris levamen, nulla etiam partitis sauciæ & læsæ consolidatio & restitutio speranda, aut obtinenda. Hunc autem in finem nobilis est virtus sirupi dialthæ Fernelii, item decocti Foresti, nec non ejus, quod MYNSICHTVS contra mictum cruentum laudat. Facit hæc

quoque infusum, quod præter jam dictas herbas vulnerarias, corticem radicis acaciæ, gummi ceraforum, habet; nec non, pulvis ex radice altheæ, glycyrrhizæ, spermate ceti, feminibus quatuor frigidis, papaveris albi, lycopodii & croco cum s. q. sacchari canti conditus.

§. XXIII.

Præter hæc autem omnia ad renum & vesicæ vitia detergenda, inveterata etiam sananda, nihil unquam aquis medicatis temperatoribus, ut sunt Selteranæ, Antonianæ, Wildungenses, efficacius, tanto certius si cum lacte, imprimis afinino, fuerint remixtæ. Id enim docent non modo saluberrima ipsarum elementa, sed potissimum multiplex de hoc effectu experientia, de quo omnes qui de viribus medicatarum aquarum experti scripserunt testimonium ferunt consensu unanimi.

§. XXIV.

Neque minus egregia virtus & adversus hunc morbum præsidium est in lacte, nec non lactis fero. Hæc enim jam olim suo tempore in urinae mictione cruentæ magni fecit HIPPOCRATES *lib. de internis affectionibus §. 17. Si inquit, urina prodit veluti a bubulis carnibus assatis succus, egrotus pro temporis opportunitate serum & lac bibat; serum quidem ad purgationem, lactis autem potum faciat*

faciat in tempore, per quinquaginta aut quadraginta dies; hæc si feceris morbum in melius vertes. Lac quoque ovillum vel caprillum laudat RIVERIVS *Obs. XIII. Centur. 17.* nec non GATINARIAS atque FORESTVS, qui hoc solo remedio sanguinis mistum sæpe se curasse gloriatur, ita tamen, ut unicuique dosi boli armenæ drachmam unam permiscuerit. Id quod etiam in graviore sanguinis mixtura utique convenit, in leviori autem minus faciendum censet idem RIVERIVS.

§. XXV.

Accedit aliud HIPPOCRATI laudatum remedium, quippe *l. c.* qui in mictione sanguinea ab ulcerato rene, vel vesica, vinum album, mellei coloris jucundissimum, probe temperatum, bibendum peritissime suadet. Nam vina nimium spirituosæ, aut acido abundantia, ut Rhenanum, minime ubi nimia & dolorifica adest sanguinis mictio, conferunt, sed potius vina dulcia, ut Hispanicum, Canariense, Hungaricum præstant, dum ventriculi digestionem & simul vesicæ afflictæ favent.

§. XXVI.

Quum porro multum intersit, quale potus genus in usum ducat renem & vesicæ vitio laborans; tenendum omnino: ab omnibus cerevisiis crassioribus & acidis, abstinendum esse, potum eligent-

eligendum copiosum, ex cerevisia tenui, quippe quæ medicamenti aquosi instar acre & arenosum eluit ac diluit. Testis hanc in rem gravis est SYDENHAM, qui eandem ceu saluberrimam commendat *Libr. de mictu* cruento a calculo renibus im- pacto pag. 705. adeo, ut ipse, quoties curru vehi debuerit, non prius rhedam ingressus sit, quam haustum cerevisiæ tenuis paulo liberaliorem inges- serit, eundemque pariter iterare ante regressum domum versus, si forte alicubi diutius fuerit commoratus. Et hoc pacto semper sibi a mictu cruento fati præcautum esse, asserit. Observan- dum tamen; cerevisiam bene coctam esse debere & fermentatam.

§. XXVII.

Vtut motus & exercitatio corporis conveni- ens magnum sit, tam ad præcavendas, quam per- fanandas chronicas passiones præsidium, attamen in excretionibus sanguinis, & præsertim quæ fi- unt urinarias per vias, res longe aliter, est compa- rata. Etenim vix aliud, motu corporis citatori, præsertim equitatione, ad propagandum hoc malum magis valet, quin solam loquelam paulo elatiorem & longius continuatam, in mictione dolorifica & cruenta, quæ per vesicam læsam fit, vidimus damnosam. Jam dudum etiam id nota- tum fuit ab antiquissimo Medicinæ nostræ parente l. c. p. 16. perhibente: *si quis sanguinem cum urina mittit,*

mittit, & corpus quietum habet, citius sanabitur, si vero laboraverit, dolores multo graviores obtinebit. Neque minus SYDENHAM in opp. p. 780. suo exemplo rem optime decidit. Nam quoties permultum itineris pedibus confecit, vel in curru per platearum pavimenta vectus est, quantumlibet tar- do equorum gressu, toties mictum reddidit cum sanguine permixtum, quoties vero per viam regiam lapidibus non stratam, licet perquam longissime, curru vectus est, tale quid ipsi accidit nunquam. De somno etiam peritissime refert, quod ipsi cura fuerit, ut lectum citius peteret, quo eo magis concoctio recte perficeretur, sicut ex adverso nocturnæ lucubrations eam imminuant.

§. XXIX.

Ad dysuriam, immo ischuriam, quæ frequens & periculosum, renalis vel etiam vesicalis hæmorrhagiæ symptoma esse solet, dum sanguinei grumi uretheris principium, ubi inferitur vesicæ, vel ipsum sphincterem vesicæ obstruunt, non certe efficacius & promptius auxilium, quam aqua pura calida, copiose hausta & exterius balneum applicatum, prostat. Tum quoque præstat aquam tepidam syringa in urethram & vesicam injicere, quo acris humor diluatur & grumuli hi dissolvantur. Atque etiam ipse HIPPOCRATES l. c. eadem hæc remedia commendat, lavacrum

D

nem-

nempe aquæ calidæ & tepefactoria ad locum affectum apposita. Quod si vero ob grumos sanguineos in ipsa vesica, seu sphinctere ejus obvios, spasmus oriatur, ut inde totalis & perniciosa ischuria inducatur, interne emulsionem ex feminibus quatuor frigidis, cum lapidibus cancerum & antimonio diaphoretico, item pulverem ex spermate ceti, lapidibus cancerum & nitro; externe vero vesicam repletam decocto florum emollientium ex lacte abdomini applicatam, nec non alvi apertionem, cum manna, vel clystere emolliente & oleoso, usus deprehendimus longe præstantissimi.

§. XXX.

Inter ea vero demum, quæ in medicatione hujus mali vitanda, nihil certe esse potest infestius, quam si cruenta hæc mictio, sive ex renibus, sive ex vesica fiat, sive critica, sive symptomata sit, remediis adstringentibus, fluxum nimis impetuosè sistentibus, ut communis fere & detestabilis medentium error est, excipiatur. Hoc enim factò, a grumis intra vasa retentis inflammationes fiunt, exulcerationes & putredines. Sicuti, quippe hæmoptysis iisdem his remediis tractata quam facile in inflammationem & phthisin, vel pulmonum exulcerationem, ita etiam mictus cruentus in inflammationem, exulcerationem & putredinem abit. Nihilominus tamen, si excretio sanguinea effusiss-

fufiffima fuerit, cum fuma virium jactura, mixturam, qua SYLVIVS feliciter in cruento mictu ufus eft, ex aquæ plantaginis unciis duabus, portulacæ, cinnamomi, aceti diftillati ana uncia una femis, coralliorum rubrorum præparatorum, lapidum cancrorum, terræ figillatæ ana ferupulo uno, laudani liquidi granis tribus, fyrupi corallorum Quercetani, vel de fymphito Fernelii, q. f. ad gratum faporem, experientia invenimus olim comprobata.

Ul 923

ULB Halle

004 179 358

3

TA → OL

nur 1 Stück und 10 verbunden

Retros ✓

Walter Becker
Buchbinderei
Halle/Saale
Thüringer Straße 24

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
**HÆMORRHAGIA
VIARVM VRINARIARVM**

QVAM
DIVINIS AVSPICIIIS
PRÆSIDE
DN. FRIDERICO HOFFMANNO
ORDINIS MEDICI SENIORE

PRO DOCTORIS GRADV
SVMMISQVE IN MEDICINA PRIVILEGIIS RITE
OBTINENDIS

Ad d. Septembris A. AE. C. MDCCXXX.

Publicæ eruditorum disquisitioni exhibebit

M. GODOFREDVS HEINSIVS
LÜTROBENSIS SAXO.

HALAE MAGDEBVRGICAE
Typis JOH. CHRISTIANI HILLIGERI. Acad. Typogr.